

נוכחים: מר ל. אשכול - ראש הממשלה ושר הבטחון
מר ח. ברטוב - עוזר
מר ס. אפלבוים - מזכיר ראש הממשלה לעניני ציבור

מר ברטוב: מה אתה מחכוך לעשות בשבילי?

מר אפלבוים: אני חשבתי שלא כדאי לחזור על אותן השאלות.

ראש הממשלה: תן ליהודי לעשות מה שהוא רוצה לעשות.

מר ברטוב: אני קראתי את התשובות לשאלותי ורציתי לשאול שאלות נוספות, שאלות מסוג אחר.

ראש הממשלה: בבקשה.

מר ברטוב: שאלה אחת: היום זה ערב יום השואה. בקרוב תיכנס המדינה לחקופה של נורמליזציה ביחסים המדיניים עם מערב-גרמניה. איך נוכל, בנסיבות אלה, לזכור ולא לשכוח את אשר עוללו לנו הגרמנים בעבר ולהנחיל לדורות הבאים את זכרון השואה והגבורה?

ראש הממשלה: למעשה, שאלתי את עצמי את אותה השאלה בימים האחרונים, ואני אחזיר בזאת: ב-1492 היה גירוש ספרד, וכמובן, אינו דומה כלפני האחרון בחקופה היטלר, בכל זאת זה לא היה... (נקטע) ובכל זאת אני יודע, אני רכשתי את זה בעצמי שבלב העם היהודי שאמרים ספרד... ב-3 שעות אחת מגיע לניו-יורק, אבל בכל זאת יש משהו בלב העם היהודי. אז, זה אומר לי שזה לא קשור כל כך, - יחסים דיפלומטיים. ישנם כמה דברים שאני אמרתי אותם בדרך הטבע, אמרתי אותם באיזה מקום בשבועות האחרונים בשיחות עם אנשים, וזה, - יחסי ממשלות, נורמליזציה של יחסים בין ממשלות.

1955-56	1955-56	-	1955-56
1955-56	1955-56	-	1955-56
1955-56	1955-56	-	1955-56

1955-56

1955-56

1955-56

1955-56

1955-56

1955-56

1955-56

איני יודע, זה אולם אסור לי להגיד, יש רק עם יהודי אחד, אבל נניח, צרפת. ברחבי העם לעמים אומרים ובצדק, שברחבי העם האמריקני יש, וזה המקסימום כי בכל זאת אנו יהודים אחרים בשפה ובדת. אנו בעיה עולמית. זה בעצמו אולי עומד בינינו ובין עמים ובין גויים; צריך לנסח את זה בזהירות רבה. זה לא מראה יותר מדי סימפטיה, אבל במידה ואפשר, זה קביעה יחסית. זה עוד לא קובע את העניין.

אני רוצה לקווה, אבל עם כל החקווה, כל אחד מבין שזה עניין של עוד הרבה שנים, שבאמת אפשר יהיה לבוא, נניח, להתהלך ברחובות ברלין, בזו או בזו; אפילו בימי היטלר זה עוד לא היה סוף פסוק. אז צריך לדעת, הרבה שנים. מדוע אני לא אומר דורות, - כי זה עולם של מחשב-אלקטרוני. יכול פעם לקרות איזה דבר, נניח, לא כל דבר שגרמניה חושקת להיות אינסטרומנט לכמה יחסים אחרים ביננו ובין הערבים. נניח שצריך לזה אמצעים גדולים שגרמניה אומרת ביליון דולר. ביליון דולר, יתכן שזה היה נושא זדביק ברוסיה, איזה חזוזה גדולה מאד, זה ליקוי מאורות כזה שאין להסביר זאת.

אני עצמי אומר, ואני מניח ובטוח שגם ^{בימי} ~~צאצאי~~ היטלר היו אנשים הגונים, צריך להגיד מחדשים, אבל אני לא רוצה חס וחלילה לפגוע ב-6 מליון שלנו, אבל מצאנו עכשיו שאנשים הלכו לשרפות. יש לעמים איזה היפנוזה, עובדה היא, שעם שלם של מליונים הלך. אני לא בטוח שעכשיו במממשל גם של הזקן הקודם וגם זה, אני לא אחן 6 מליון כי אינם, אבל אני לא אתן באיזה דרגה של אנטישמיות ששונאים אותנו, גם זה יכול להיות, אז קודם כל מדוע אני צריך לדעת יותר ממישהו אחר איך זה יהיה. זה תלוי הרבה בהם, וגם זה אמרתי לגרמנים, על הפסוק: "אבוח אכלו בוסר, ושיני בנים מקהנה".

זה הכל מה שאני יכול להגיד לך, אבל אתה צריך לערוך את זאת.

בודאי.

מר ברטוב:

שאלה שניה מסוג אחר: השבוע הוקם רשמית הגוש חרות-ליברלים.

לא הייתי רוצה לדבר על זה.

ראש הממשלה:

רק אקריא את השאלה:

מב ברטוב:

חה"כ בגין אמר: "המאבק יהיה בין המערך מימין לבין המערך השמאלי". רוזן אמר: "נילחם במערכים מימין ומשמאל".

האם אתה שותף להערכה, שמלחמה הבחירות תהיה החמודדות על שלטון בין הימין המתגבש לבין מערך העבודה? איך אתה מעריך את עצם ההתגבשות של מפלגות הימין במדינה כאלטרנטיבה שלטונית על רקע פרישתם של הפרוגרסיביסטים? ...3/

ראש הממשלה:

על זה שהימין בהנהגתם של חרות, יש לראות את זה כאיזה מן ~~המסגרות~~ ~~המסגרות~~ חורשה. אין עלי לקבל את דבריו של בגין. לעומת זאת זמן מה חשבתי ואני חושב עדיין ^{קבוצה שבועם} שהפרוגרסיביים ~~מצד/עשה~~ מאמץ לחיות יחד עם הימין ולא הצליחה. הקבוצה היא קבוצה, שהרבה שנים הלכה יד ביד עם קבוצה-העבודה /גם בארץ ויכולה למצוא ~~אם~~ רוזן אומר שזה מלחמה לימין ולשמאל, זה דיבור. אפשר להבין את זאת, אבל אני יכול לתאר לעצמי שהם יכולים להיות שותפי רעיונות יחד עם הנועה עבודה בארץ. לנהוג, לשאת באחריות תקומת ישראל בבנין המדינה בדורנו זה. אני לא חייב לדאוג לדורות הבאים. עכשיו, מכאן ואילך הכל הלוי בתנועה הפועלים/ על מפלגותיה.

אם נשכיל, ואני בטוח שנשכיל בעוד מועד להושיט יד חברים אחד לשני מעל זוטות היום. אני אפילו אומר שנחדול לחפש דברים, ואני מתכוון למה שידידנו יערי מטפס על הקירות. הוא מכין לו כבר מה להגיד מחר. אבל, מעל לזוטות היום ואחמול, יש יום יום זוטות, אז צריך להיות מובטח ומובטחת לארץ זאת הנהגה של קבוצה עבודה שתעמוד בראש עם-עובד ויוצר, בראש בנינה של הארץ בראש כיבוש השממה, תוך מתן הזדמנות שווה לכל כח יוצר ובונה בעם היהודי.

מר ברטוב:

ועכשיו, שאלה שאולי ההיה פתוח נוחה, אבל אשאלה: בימים אלה, כולל היום, נתחדשו הפרסומים בעהונים על יוזמה מחודשת של חוגים במפא"י להחזרת דוד בן-גוריון לראשות המפלגה והממשלה. האם אתה שוחף להערכה המקובלת בציבור, שצעדים אלה מכוונים לסכל את המערך בטרם יכוון?

ראש הממשלה:

עלי רק לומר שבמידה שאני יודע, בשום מוסד של המפלגה, לא בלשכה, לא במזכירות ואחת כלה וכמה לא במרכז כי הכל פתוח שם, לא הובאה שום הצעה כזאת, כך, שאיני יודע על עצם ההצעה הזאת בכלל. מצד שני, אם אתה שואל על השיחה של אחמול, אני מוכן להעיד שאני חושב שזה שיחות, הייתי אומר, יוצאות דופן, מפני שזה מדובר אין להשלים הכל, כי בלעדי זה אין כל צורך בשיחות כאלה. אבל, במידה והיה, אני יכול להעיד שלא שמעתי אף צליל אחד נגד ביצוע המערך. נדמה לי, שיש עתונות שבוחשת בענין לא מתוך כוונות טובות, לא מתוך חמיכה במערך ברחוב הפועלים, לא מתוך כוונה חיובית לסייע נגד הקמת הברית בתנועה העבודה.

the passage

to the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...

the passage

... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...

the passage

... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...
... the ... of ... the ... of ...

מר ברטוב:

בשאלות שהגשתי, היו שתי שאלות שנגעו להופעות של נשיא חוניסיה חביב בורגיבה. על השאלות האלה אני מבין שלא היו חשובות. על כל פנים, עדכנתי את השאלות כי כל הזמן זה בחדשות. השאלה: נוכח ההתפתחויות ביחסי חוניסיה-מצרים בימים האחרונים, איך אתה מעריך את יוזמתו של חביב בורגיבה מאז הופעתו הראשונה בירושלים העתיקה ועד להפגנות אנטי-נאצרות בחוניס? בשיט-לב להד הרב שעוררו בעולם הופעות אלה, מהי תוכנית השלום הנגדית של ממשלת ישראל?

ראש הממשלה:

רק בישיבת הממשלה דברנו ~~על~~ שטפיק אמרו. איני רוצה להכנס לענין הזה. און ד רקורש אגיד לך: במחילת-מכבודי אין לנו מה לחת, ואם גינוסר אמר שצריך בעד שלום צריך לדבר ואני רוצה להפגש עם אנשים כאלה ולשאול מה אני יכול לשלם. לוא נאמר פיצויים, אני אגיד במהירות שמוכן אני לקבל כסף מאמריקה ולהעביר את זה לא על החשבון שלנו. ~~אבל, המספרים הציגו לי, שהם~~ ~~הם~~ אני לוקח את חוסיין שיגיד נמצא דרך שנוכל להשתמש בנמל חיפה, זה טאק המקסימום שאני יכול לחת. אני שואל, יש ארצות סקנדינביות רוצים, יפה, חיים בלי פדירציה. יש יחסי גבולות, אפשר פעם לבטל מספורטים או לא לבטל. אז, אנו כל הזמן טוענים שרוצים לשבח פנים אל פנים. אין לנו הרבה מה לחת. אמר אני הסברתי את זה. היתה פה קבוצה עחונאים גרמניים. אנו יושבים על 25% מפלשתינה, מה שהיה פעם פלשתינה במנדט ואם לפני סקס פיצו, כל צרות המים באים משם. אז מה אגיד על השלום. כל הזמן מלווה אותי המחשבה הזאת. השבוע שמעתי מה איש מצד אומר, לולא היה לנו ~~אז~~ שלום עם הערבים, עד עכשיו אין לנו שום פרץ. האו"ם החליט ונגמר הענין. יתכן שחצי מליון שהיה בגולה הערכית לא היו מקבלים הנה. גם עכשיו רואים מה שיש. עכשיו, אמר מספורטים. יש הבדל בימינו אלה, יש הבדל בין שויצריה לצרפת. סוג אדם אחר. אז כל זה אני אומר במידה מסוימת אין לנו מה לחת, נשב אם יש הכרה שישראל זה... (נקטע). אז אפשר לדבר כמו בני-אדם, אבל עד שהגענו לזה שאני מציע משהו בזמן שאני מציע שלישי מישראל. כל שדכן כל סרסור לא יכול להגיד, לי יש ענין, לנו יש ענין לעשות מבורגיבה איש חשוב, כי בצרפת אומרים הפכפך. להפך, הוא צודק שיש בין הערבים, ~~ש~~ שחושבים ככה, ומפחדים להגיד זאת.

of course:

...and ... the ... of ...

the ...

... the ... of ...

מר ברטוב: נדמה לי, אני כאן חורג, שממשלת ישראל לא יכולה בכלל להתעלם מהעובדה שיש הכרזות חוזרות וגם הציבור גם הארץ, עמדה בין שהיא תלויה במה שבורגיבה אומר עמדה, אז האם היית מוכן ברוח זו לומר כמה דברים בנושא הזה, און-דה-רקורד.

ראש הממשלה: יש לך עוד איזה ימים, אני אראה. אני רוצה להחיעץ עם גולדה. אני אחיעץ עם 2-3 חברים מה אנו מציעים ואולי כדאי לחכות עד אחרי הכינוס בקהיר. תהיה הזדמנות אחרת. אני בסוף שלא נפסיד מזה.

מר אפלבווייס: אולי אפשר לומר משפט אחד שישראל שוכנת שלום, ומדברים על ישראל כמו שהיא.

ראש הממשלה: נו, אז מה?

מר אפלבווייס: שתי הנקודות האפשריות.

ראש הממשלה: אני לא יכול לא להגיד מה שאמרת אצל היטרו. זה לא מקרב אותם ברגע זה. לא אמרתי לא נקבל, זה פצצת זמן, זה יפוצץ אותנו. אני ניסחתי אפוא דבריהם של הפקידים, יש טריטוריה. מה יש בין נתניה. בזמנו היה שם חולות שערבים גידלו שם אבטיחים. בין נתניה ופול כרם 10 ק"מ. מים יש, שפה יש, רומנים בין ערבים וערבים אי-אפשר לעשות? מה צריך לחקוע אותם הנה? זה באמת כדי לפוצץ אותנו ואותם גם כן. אבל זה לא טוב עכשיו. אצלך עכשיו.

מר ברטוב: שאלה אחרונה, שאלה אשית שהיחה בשאלון המקורי. לאחר כל מה שעבר מאז הסכמת לקבל עליך

ראש הממשלה: לא אענה על זה. לא נחוץ.

מר ברטוב: אם כך, אני מאד מודה לך על תשומת הלב, והייתי רוצה לחת לך ספר שלי שיצא.

ראש הממשלה: תודה רבה לך.

an error: ...

the number: ...

an error: ...

the number: ...

an error: ...

the number: ...

an error: ...

the number: ...

an error: ...

the number: ...

זה קשור לנושא שבו אנו מרבים לעסוק.

מר ברטוב:

מרים בודאי תקרא את זה.

ראש הממשלה:

no error: in your case you are wrong.

no error: you are right.

1. ביום העצמאות הקרוב נחוג 17 שנה לקיום המדינה. הארוע המרכזי בחגיגות אלה עד עתה יהיה מפגן כוחו המתעצם של צה"ל. האם לא הגיעה השעה לחשוב על דמות חדשה ליום זה, שיבואו בו לכלל ביטוי מכלול הישגיה של המדינה - בפיתוח בייצור בחינוך ועוד?
2. בראשית כחונתך כראש הממשלה - וכמשך למפעלך במחלקת ההתיישבות - הכרזת על חכנית ישוב הגליל. חכנית זו נכנסה, כפי שאנו שומעים, לשלבי ביצוע. ומה על השטחים הנרחבים של מרכז הנגב? ומה על חכנית הבשור? האם תוכל לומר משהו בנושא זה?
3. החתיישבות החקלאית בארץ היתה גם מוקד ליצירה חברתית חדשה, לחיים יהודיים חדשים, הן בקיבוץ ובקבוצה והן במושב העובדים. בשנים האחרונות מרבים לדבר על כך, שישראל עתידה להיות מדינה תעשייתית בעיקרה. האם זו גם דעתך, ואם כן, איך אפשר להבטיח ש"המחפיקה תעשייתית" זאת לא תהיה לה השפעה הרסנית על אותם ערכים חברתיים ואנושיים?
4. אף ששוב אינך מכהן כשר האוצר, ידועה זיקתך העמוקה לשאלות כלכליות. האמנם מתקרבים לעצמאות כלכלית, או לא? מהי נגיע לעצמאות כלכלית?
5. יש הטוענים, שמקורות העלייה נדלים במהירות ועשויים להסתם כליל בשנה-שנתיים הקרובות. האם אתה שותף להערכה זאת? מה ניתן לעשות כדי להגביר את העלייה?
6. ברשותך, נעבור לשאלות בטחון ומדיניות חוץ. האם נשקפת סכנת מלחמה בין ישראל לבין מדינות ערביות בזמן הקרוב? איך יקדם צה"ל פני סכנה זאת?

7. כל השנים היתה ישראל שרוייה במצוקת רכש. האם יכולים אנו לומר שבהווה נפתרה בעיית החימוש, וכי אין זו עכשיו אלא שאלה של אמצעים כספיים?
8. בהקשר זה, האם תהיה מוכן לחוות דעתך על הצהרותיו החוזרות של נשיא הוניסיה, חביב בורניבה? האם אתה מעריך את דבריו כסנונית ראשונה לקראת הסכמי-שלום עם מדינות ערב?
9. האם יש מקום, בתנאים החדשים, ליוזמה-שלום ישראלית מחורשת ולתכנון העקרונות שעליהם יכון שלום כזה? הנה לאחרונה נשמעה, למשל, לא רק מצד ז'ן אפריק ומפ"ם, כי אם מפי אישיות במפא"י נכונות לשקול גם אפשרות של הסדר קונפדרטיבי עם מדינה שכנה. מה חושב על כל אלה ראש הממשלה?
10. גם אם אין סיכויי השלום קרובים, כלום ייתכנו - בעיקר נוכח הוצאות החימוש הכבדות - מטרות ביניים, כגון הסכמים לאי-התקפה?
11. מאז הוטלה עליך כהונת ראש הממשלה ביקרת בבירותיהן של שלוש מעצמות, ארצות ידידותיות לישראל אשר מילאו תפקיד נכבד בהתעצמותה. האם תוכל לומר מה היו עיקרי החישגים שהושגו בביקוריך אלה?
12. בזירה הבינלאומית חלו תמורות גדולות מאז קמה מדינת ישראל. בולטת ביניהן - עלייתה של סין העממית והפיכתה לגורם גם באפריקה וגם במזרח התיכון, וכן הפשרה של המלחמה הקרה בין ארה"ב ובריה"ם והווצרות יחסים מורכבים יותר בין המדינות. איך רואה ראש הממשלה את השתלבות ישראל במציאות המשתנית הזאת?

13. נעשו מצידך נסיונות חוזרים לשיפור יחסי ישראל - בריה"מ. האם נשאו נסיונות אלה פרי עד עתה? האם נראים סיכויים טובים לעתיד. ובמה תלוי שיפור היחסים בין שתי המדינות?
14. בישראל מוקמים מפעלים גדולים, שלביצועם יש צורך בעזרה בינלאומית. האם אין כאן חשש של פיקוח והתערבות זרה בעניינים פנימיים חיוניים?
15. ישראל נתונה במעבר ממעמד של מדינה מתפתחת ונעזרת לזה של מדינה מפותחת ועוזרת. האם אין בכפילות זאת ניגוד מסויים, והאם אין דבר עלול לפגוע בנכונותן של מדינות לחמשיך ולעזור לנו?
16. שמא נשוב, ברשותך לשאלות - פנים.
אחה מלאת תפקיד מרכזי בקידום המערך החדש בתנועת הפועלים. מה זוכל, לדעתך, לתרום המערך לגבי מגמות סוציאליות, מוסריות ומדיניות בחברה הישראלית?
17. מהו בעיניך הסוציאליזם הישראלי, ואיך יוגשם, הלכה למעשה? האם תגדיל עצמך כסוציאליסט?
18. נפוצה הרגשה, שאין לדור הזה הנהגה רוחנית, שאין מופתים רוחניים גדולים? האם הנך שותף להרגשה זו? מה יהיה "עמוד האש" לדור הבא? ומי ידליק את "האור ליהודים"?

21. What other concerns might there be for the - people, and what would
the other be? And what other would there be, and what other would
the other be?

22. What other would there be, and what other would there be, and what
the other be?

23. What other would there be, and what other would there be, and what
the other be?

24. What other, and what other - and,
and what other would there be, and what other would there be, and what
the other be?

25. What other would there be, and what other, and what other? And what other
would there be?

26. What other, and what other would there be, and what other would there be? And
the other be?

19. אי אפשר שלא להרהר במקומה של הסיפור העברית בעס, במיעוט השפעתה, בלחץ הגובר
לי של השפעות זרות על הנוער הישראלי. לרבים ישנה הרגשה, כי גם ממשלת ישראל אינה
נקייה מאחריות למצב זה. האם יש לעשות משהו להרמת קרן הספר - והסופר - העברי
בישראל? ואם כן, מה?
20. בפיתחה של השנה הח"י לעצמאות מסייפים אנחנו לאחזר בהרגשה שהשגנו הישגים נכבדים,
עם זאת, אמרנו בנאום אחד, שאינך רוצה כי "15 השנים הבאות יוקדשו לויכוח על מה
שנעשה ב-15 השנים שעברו", מהו לדעתך האתגר הגדול והמרכזי שמציבות למדינה ולעם
השנים הבאות?
21. ושאלה אחרונה, אישית: לאחר כל מה שעבר מאז הסכמת לקבל עליך לעמוד ראש ממשלת
ישראל, אילו ניצבת שנית לפני אותה החלטה, באותן נסיבות, האם היית משיב שוב
בחיוב?